

Fotó: Könyvkerék Egyesület

Mindent megtenni a magyar szóért

A Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (KMKE) fennállásának talán legnehezebb időszakát éli jelenleg. Az idén harmincéves egyesület közgyűlése tavasszal újraválasztotta elnökét, **Varga Évát**, akivel szervezete és a könyvtárosok mostani legnagyobb kihívásairól is beszélgettünk.

A Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete idén lesz 30 éves, ön 15 éve vezeti a szervezetet. Röviden bemutató az indulás óta eltelt időszakot?

Az 1980-as évek végén alakultak az első magyar szervezetek, majd a Szovjetunió széthullása után ez a tendencia felgyorsult, a kilencvenes években pedig sorra alakultak meg a magyar szakmai szervezetek. Ezek között az egyik elsőként bejegyzett szervezet a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete lett. Első elnöke Lőrincz Livia volt, a Beregszászi Járási Központosított Könyvtárhálózat akkori igazgatója, 2001-ben Horváth Ilonát, a Kárpátaljai Megyei Univerzális Tudományos Könyvtár Magyar- és Idegennyelvű Osztályának vezetőjét választotta meg a tagság, őt követtem én. Idén februárban egy újabb ciklusra szavazott nekem bizalmat a tagság, amit igyekszem munkámmal meghálálni.

Öröm és büszkeség, hogy a megalakulástól napjainkig a KMKE az egyik legaktívabb magyar szakmai szervezet Kárpátalján. Bár mára nagyon kevesen maradtunk, de mindent megteszünk an-

nak érdekében, hogy folyamatosan tudjanak rólunk, ismerjenek minket, népszerűsítsük a könyvtárakat és azok szolgáltatásait. Szervezetünkkel nagy figyelmet fordítunk a magyar szó megszerettetésére, népszerűsítésére, igyekszünk beszerezni a népszerű köteteket, programokat, rendezvényeket szervezetünk minden korosztálynak, jelen vagyunk a közösségi médiában – mindent megteszünk, hogy minél több ember térjen be a könyvtárainkba.

Legutóbbi ciklusa idejére esett a Covid-járvány és a két éve indult háború. Miként befolyásolták, befolyásolják ezek a könyvtárak működését, a kollégák munkáját?

A Covid-járvány idején újabb és újabb intézkedéseket fogadott el Ukrajna Egészségügyi Minisztériuma, ami gyakran változott, igyekeztünk ezeket betartani. A legnagyobb probléma akkor volt, mikor a visszahozott köteteket 14 napra karanténba kellett tenni, és ha egy népszerű kiadványról volt szó, ez éretlenkedést váltott ki néhány olvasónkban.

A háború kitörése teljesen felforgatott mindent, így a könyvtári munkát és a kölcsönzési szokásokat is. A háború első napjaiban a menekültek ellepték Kárpátalját, a könyvtárosok is önkénteskedtek, gyermekprogramokat szerveztek, ruha- és élelmiszercsomagot osztottak. A kialakult helyzettel kezdődtek a többórás áramszünetek is, természetesen ez is befolyásolta a könyvtárak működését. Mára valamelyest stabilizálódott a helyzet, a menekültek egy része

„Szervezetünkkel nagy figyelmet fordítunk a magyar szó megszerettetésére, népszerűsítésére”

„Emberemlékezet óta talán a mostani időszak a legemberpróbálóbb időszak”

KMAE idei tisztújító közgyűlése után

letelepült Kárpátalján, egy része külföldre költözött, egy része visszatért szülőföldjére. Ami fájdalmasan érintett minket, hogy sok kárpátaljai magyar külföldre költözött, sok könyvtárhasználó és könyvtáros is, ők pótolhatatlanok számunkra.

Mi jellemzi napjainkban a kárpátaljai könyvtári hálózatot? Hogyan tud működni?

Ukrajnában a jelen helyzetben mindenkinek nagyon nehéz. Gyakran halljuk, hogy kevés a pénz, spórolni pedig például a művelődési intézményeken próbálnak, azzal érvelnek, hogy az ország védelme az első. A háború előtt, 2021 januárjától új közigazgatási reform értelmében a 13 járást 64 kistérség váltotta fel, az újonnan megalakult kistérségek lettek a területükön működő költségvetési intézmények fenntartói, így a könyvtárakat is aszerint működtetik, hogy a kistérség polgármesterébe mennyi jóindulat szorult a könyvtárak iránt. Van, ahol meghagyták a bibliotékákat, van, ahol összevonták, van, ahol részmunkaidőre vezették át a könyvtárosokat.

Az ukrán könyvek kiadására nagy hangsúlyt fektetnek, minden nehéz körülmény ellenére igyekeznek valamennyire támogatni a könyvtárakat. A most kiadott könyvek gyönyörűek és drágák.

Más nyelveken való állománygyarapításra nincs semmilyen kötelező előírás, így a könyvtáros akaratán és lelkesedésén múlik, hogy megújul-e az általa vezetett intézmény állománya. Magyar nyelv-

ven leginkább ajándékok révén gyarapodik a kárpátaljai magyar lakta települési könyvtárak állománya. Nagy segítség volt könyvtárainknak a Márai-program, majd 2022-ben részesei lehettünk a Fuss NEKI! programnak, a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár révén, tavaly pedig a Kölcsey Ferenc Alapítvány által meghirdetett testvérkönyvtári programnak. Megkeresett minket a Kárpátaljai Sárkányellátó Alapítvány, amelynek tagjai sok és értékes könyveket gyűjtöttek Kárpátalja magyar lakta települési könyvtárainak.

Az itteni programok, rendezvények, szakörök működtetése, szervezése szintén a könyvtáros lelkesedésén múlik. A sok megpróbáltatás után nagyon kevesen maradtunk magyar könyvtárosok Kárpátalján. Akik megmaradtunk szülőföldünkön, hivatásunkban igyekszünk mindent megtenni azért, hogy az emberek ne feledjék a magyar szót. Rendszeresen szervezünk irodalmi, történelmi rendezvényeket, szavalóversenyeket, könyvtárórákat, hogy minden korosztály úgy érezze, érdemes betérni a könyvtárba.

A fiatal kárpátaljai magyar könyvtárosok közül az elmúlt öt évben négyen is részt vettek a Könyvtár, ami összeköt elnevezésű ösztöndíjprogramban. Milyen most a könyvtáros-utánpótlás helyzete Kárpátalján?

A Könyvtár, ami összeköt nagyon közel áll szívemhez. Az ötlet megszületése pillanatától figyelemmel kísérem a programot, mindent megteszek annak érdekében, hogy évente legalább egy résztvevője legyen tőlünk az ösztöndíjprogramnak. Ha a könyvtárosi szakma korosztályát nézzük, szakmánk előregedőben van, nagyon kevés jelenleg a fiatal szakember. Ennek több oka van, főként a nagyjából minimálbérrel egyenlő könyvtárosi fizetések. A háború kitörése miatt főként a fiatalok költöztek külföldre, szomorú

szívvel konstatáljuk, egyre kevesebb fiatal akar könyvtáros lenni. Reméljük, a helyzet változásával szakmánk anyagiilag megbecsültebb lesz és népszerűbb a fiatalok körében is.

Vannak most olyan határokon átvelő programok, amelyben a szervezetük részt vesz?

Minden rendezvényre, ahová meghívást kapunk, igyekszünk elmenni. A KMKE minden évben részt vesz a Kárpát-mendencei könyvtárosok Csongrádon megrendezett konferenciáján, szívesen teszünk eleget az MKE meghívásainak a vándorgyűlésekre, az Országos Széchényi Könyvtár, az Országgyűlési Könyvtár vagy a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár meghívásainak is. A Kölcsey-program jelenleg a legaktuálisabb, több könyvtár is jelezte részvételi szándékát. Ukrajnában aktív résztvevői vagyunk a nemzeti kisebbségeknek szervezett konferenciáknak, találkozónak. Helytörténeti, irodalmi rendezvényeket szervezünk különböző korcsoportoknak. Főként magyar nyelvű irodalmi rendezvényeket szervezünk, vagy azok megvalósítását támogatjuk, ha sikeresen pályázunk a Bethlen Gábor Alapnál. Ukrajnában a civil szervezetek semmilyen normatív támogatásban nem részesülnek.

Milyen célokat fogalmazott meg a következő öt éves ciklusra a szervezete számára, illetve saját szakmai oldalról?

Emberemlékezet óta talán a mostani időszak a legemberpróbálóbb időszak. A megmaradást tűztük ki célul. Ha ez a vállalat sikerül, reméljük, hogy a növekedés időszaka váltja fel ezt a szomorú és nehéz időszakot.

Szeifer Csaba

A Fuss NEKI! átadója, Szabó Károly, a székelyudvarhelyi Bibliofil Alapítvány elnöke és Varga Éva